

K ORGANIZACI JEDNOTNÉHO SYSTÉMU PVO

Vojenská doktrína NATO považuje taktické letectvo z hlediska jeho operačně taktického použití na středoevropském válčišti za hlavní úderný prostředek vrchního velitele spojeneckých ozbrojených sil NATO na válčišti. Stanoví se mu rozhodující úloha při vybojování nadvlády ve vzduchu, ničení uskupení pozemních vojsk i objektů státu protivníka v konvenční i jaderné válce.

K dosažení maximální efektivity plánuje NATO použít taktického letectva hromadně jak v rámci útočných vzdušných operací k vybojování nadvlády ve vzduchu, tak i při taktické letecké podpoře a izolaci prostoru bojové činnosti.

Při vedení války ve Vietnamu letectvo USA používalo k plnění taktických úkolů i strategických bombardovacích letounů B-52, především pro jejich velkou nosnost. Jejich použití nemůžeme vyloučit ani na středoevropském válčišti, kde kromě nich může v útočné vzdušné operaci vést údery i palubní úderné letectvo válečného loďstva.

Podle doktríny NATO může při rozpoutání války v pásmu proti ČSSR působit až 800 letounů nepřítele, z nichž do 70 % technicky schopných může být zasazeno v prvním hromadném úderu. Při zahájení války s použitím jaderných zbraní může být do sestavy v prvním hromadném úderu zasazeno až 100 % technicky schopných letounů — nosičů jaderných zbraní.

Z toho vyplývá, že první úderná vlna vzdušného nepřítele může z hlediska systému PVO dosáhnout hodnoty až 400 letounů s hustotou až 10—15 cílů za minutu na západním, jihozápadním a jižním náletovém směru.

PVO může nepřítele prolomit na široké frontě nebo v pásmu o šířce 50—100 km.

Jednotlivé cíle budou rozloženy ve vzdušném prostoru nerovnoměrně, budou používat protiradiolokačních řízených střel, silného radioelektronického kombinovaného rušení a manévru k oklamání velení systému PVO i protiraketového manévru. První protivzdušný sled bude mít za úkol ničit a umlčovat prostředky PVO, radioelektronického boje a letiště.

Plánované zavádění řízených střel s plochou dráhou letu do výzbroje armád NATO, které jsou vybaveny konvenční nebo jadernou bojovou hlavicí a jsou určeny k ničení cílů v taktické a operační hloubce spolu s bezpilotními prostředky vzdušného průzkumu, bude dále zvyšovat počet vzdušných cílů, jež budou nalétávat do prostoru společné bojové činnosti vojsk PVOS a PVO frontu.

Odražení takto organizovaného úderu vzdušného nepřítele a způsobení mu ztrát, které by podstatně snížily jeho schopnosti vést hromadné vzdušné údery, vyžaduje značného úsilí systému PVO. Aby tento mohl v průběhu odražení první-

ho hromadného úderu způsobit vzdušnému nepříteli alespoň 25 % ztrát, musí vykonat více než 300 vzletů stíhacího letectva a vypálit okolo 750 protiletadlových raket středního a malého dosahu.

Takové výkonnosti protivzdušné obrany můžeme dosáhnout pouze při vysoce organizovaném systému řízení prostředků PVO s kvalitou, která umožňuje maximálně efektivně využít jejich bojových možností. Při vysoké nasycenosti společného prostoru bojové činnosti vojsk PVOS, frontu a letecké armády protiletadlovými raketovými komplety i stíhacím letectvem stává se účinný systém řízení těchto sil a prostředků rozhodujícím faktorem vítězství nad vzdušným nepřítelem. Toho můžeme dosáhnout vytvořením **jednotného systému PVO v prostoru společné bojové činnosti** vojsk PVOS, sil a prostředků PVO frontu a letecké armády jako součásti jednotného systému PVO členských států Varšavské smlouvy.

Jednotný systém PVO ve vzájemné jednotě a závislosti tvoří:

- systém radiolokačního průzkumu, uvědomování a předávání radiolokační informace;
- systém protiletadlových raketových a protiletadlových dělostřeleckých paleb;
- systém navedení a bojové činnosti frontového stíhacího letectva a stíhacího letectva PVOS;
- jednotné použití prostředků radioelektronického boje frontu a PVOS proti prostředkům vzdušného napadení nepřitele;
- systém velení a spojení.

Prostor společné bojové činnosti vojsk PVOS, sil a prostředků PVO frontu a frontového letectva, ve kterém jednotný systém PVO organizujeme, je vymezen vpředu maximálním dosahem aktivních prostředků PVO, zprava a zleva hranicemi pásma frontu a zadní hranicí působení prostředků PVO frontu a frontového stíhacího letectva a prostředků PVOS.

Při plánování PVO ve společném prostoru bojové činnosti řešíme:

a) při organizaci **jednotného systému radiolokačního průzkumu, uvědomování a předávání radiolokační informace:**

- vytvoření souvislého radiolokačního pole zvláště v malých výškách s využitím jak prostředků RTV PVOS, tak i radiotechnických útvarů frontu a armád. Souvislé radiolokační pole vytváříme s minimem současně pracujících radiolokátorů v různých frekvenčních pásmech, které se vzájemně překrývají;
- zabezpečení protiletadlových raketových svazků a útvarů protiletadlových dělostřeleckých útvarů a útvarů radioelektronického boje PVOS i frontu, naváděcích stanovišť stíhacího letectva PVOS i letectva armády a středisek bojového velení letecké armády druhotnou i prvotní radiolokační informací, včetně přímého zabezpečení palebných prostředků;
- jednotné uvědomování o vzdušné situaci na několika kanálech s minimálním zpožděním;
- organizaci vizuálního průzkumu vzdušného prostoru a jeho zapojení do jednotného systému uvědomování o vzdušné situaci;
- organizaci využití informací o vzdušných cílech zjištěných prostředky radioelektronického boje, PLRV a stíhači ve vzduchu do jednotného systému uvědomování;
- vytvoření dostatečných záloh pro zabezpečení rychlé obnovy narušeného radiolokačního pole;
- vytvoření a činnost klamných radiotechnických rot.

Přitom dodržujeme zásadu, že všechny radiolokační prostředky průzkumu vzdušného prostoru pracují do jednoho systému podle jednotného grafikonu. Řízení bojové činnosti radiotechnických jednotek při průzkumu vzdušného prostoru a kanály předání radiolokační informace nemusí být vždy v souladu s organickou podřízeností. V každé etapě operace však musí optimálně zabezpečovat zjištění, rozpoznání a sledování každého nalétávajícího prostředku vzdušného napadení ve všech výškách a předání údajů o něm palebným prostředkům. Tím vytváříme podmínky pro jeho efektivní zničení. Současně pracují autonomní systémy průzkumu vzdušného prostoru motostřeleckých a tankových svazků a protiletadlových raketových a protiletadlových dělostřeleckých útvarů a svazků PVOS i frontu;

b) při organizaci jednotného systému protiletadlové palby řešíme:

— operaci sestavy protiletadlového raketového vojska PVOS i frontu tak, aby byl vytvořen souvislý systém protiletadlové raketové palby od výšek 50 m do 30 km na přístupech a v prostorech určených bráněných míst, rozmístění hlavních sil frontu a letecké armády;

— uspořádání bojových sestav protiletadlových raketových svazků a útvarů PVOS i frontu tak, aby byl vytvořen několikavrstvový systém palby smíšených uskupení, zabezpečena vzájemná ochrana jednotlivých protiletadlových raketových kompletů, zabezpečen palebný styk mezi svazky a útvary a s využitím jednotek malorázového protiletadlového dělostřelectva a protiletadlových kompletů blízkého dosahu a ručních protiletadlových zbraní byly vykryty hluché prostory na malých a přízemních výškách, zvláště na směrech očekávaného působení řízených střel s plochou dráhou letu;

— sladěný systém manévru protiletadlovými raketovými komplety, aniž by došlo k narušení systému palby a organizace palebných lécek;

— sladěný systém klamných palebných postavení;

c) při organizaci jednotného systému navedení a bojové činnosti stíhacího letectva řešíme:

— sladění operační sestavy stíhacího letectva tak, aby bylo zabezpečeno vedení bojové činnosti ve dne i v noci v celém prostoru bojové činnosti od přízemních až po stratosférické výšky z maximálního počtu letišť.

Prostor bojové činnosti stíhacího letectva je vymezen vpředu možnostmi doletu a čarou, která zabezpečuje zničení cíle před odpálením raket „vzduch—země“ a řízených střel s plochou dráhou letu, z pravé a levé strany čárou předání cílů sousedům nebo čarou působení na operační dolet;

— způsob využívání letištní sítě;

— rozdělení prostorů střehu ve vzduchu, stanovení čar zasazení a vyjití z boje, rozdělení prostorů odpovědnosti za ničení nízko letících cílů mezi stíhací letecké pluky PVOS a frontového stíhacího letectva;

— vytvoření vícevrstvého pole navedení v celém prostoru bojové činnosti. Současně vytváříme záložní systém navedení s využitím naváděcích a pomocných naváděcích stanovišť PVOS i frontového letectva. Přitom na jednotlivých náletových směrech vytváříme kapacitu, která zabezpečuje taktickou převahu při hromadném úderu nepřátelských prostředků vzdušného napadení;

— sladění podvěšené výzbroje, počtu a typu letounů a připravenosti pilotů v jednotlivých stupních pohotovosti stíhacího letectva PVOS i letecké armády k okamžitému ničení všech druhů cílů v celém prostoru bojové činnosti s taktickou převahou.

Souběžně s organizací jednotného systému protiletadlové raketové palby a jednotného systému bojové činnosti a navedení stíhacího letectva řešíme součinnost stíhacího letectva a protiletadlových raketových svazků, útvarů a jednotek při ničení nepřátelských prostředků vzdušného napadení ve vzduchu;

d) při organizaci jednotného použití prostředků radioelektronického boje proti prostředkům vzdušného napadení nepřítele řešíme:

- elektromagnetickou koexistenci radioelektronických prostředků PVOS s radioelektronickými prostředky PVO frontu a letecké armády;
- sladění sestavy prostředků radioelektronického boje PVOS, frontu a letecké armády tak, aby byly vytvořeny souvislé prostory rušení palubních radiolokátorů vzdušného nepřítele na hlavních směrech a u hlavních bráněných objektů, míst a prostorů;
- vytvoření systému rušení návodních stanovišť a leteckého spojení nepřítele společným využitím prostředků radioelektronického boje frontu, PVOS i letecké armády;
- organizaci radioelektronického úderu při zahájení a průběhu hromadného úderu vzdušného nepřítele s využitím všech prostředků radioelektronického boje frontu, PVOS a letecké armády;
- vytvoření radioelektronických léček a jednotného systému radioelektronického maskování a klamání využitím prostředků radioelektronického boje podle jednoho zámyslu;
- zapojení útvarů radioelektronického boje do systému průzkumu vzdušného prostoru;
- společná opatření k vyhledávání a likvidaci automatických radioelektronických zařízení nepřítele umístěných na teritoriu a v bojových sestavách prostředků PVO, které jsou určeny k navádění letounů a řízených střel nepřítele na cíl a rušení systémů spojení a prostředků PVO;

e) při organizaci systému velení a zabezpečení součinnosti řešíme:

- vzájemné propojení automatizovaných systémů velení a způsoby propojení s neautomatizovanými místy velení k zabezpečení jednotného chápání vzdušné situace na všech velitelských stanovištích svazků, útvarů a jednotek vojsk PVOS, vojska PVO frontu a letecké armády a centralizovaného řízení boje se vzdušným nepřítelem;
- způsoby centralizovaného řízení bojové činnosti ke zničení vzdušného nepřítele palbou protiletadlových raketových kompletů a stíhacím letectvem. Jde o rozdělení cílů a udání cílů vykonavatelům bez zbytečných mezičlánků a zpětný průnik informací o průběhu a výsledcích boje;
- určení variant odpovědnosti za centralizované řízení boje při vyřazení jednotlivých míst velení;
- výměnu součinnostních orgánů a způsob uskutečňování součinnosti.

V jednotlivých etapách vedení operace a boje určujeme takový systém centralizovaného řízení bojové činnosti, který umožňuje maximální využití bojových možností všech sil a prostředků PVO. Přitom vycházíme z těchto principů:

- boj řídíme centralizovaně z toho místa velení, které má zabezpečeno nejlepší přehled o vzdušné situaci, jeho složení a vybavení umožňuje řídit průzkum vzdušného prostoru, palbu protiletadlových raketových útvarů, navedení stíhacího letectva, použití útvarů radioelektronického boje, má zabezpečeno spolehlivé vícekanálové spojení a je dostatečně odolné;

— centralizované řízení palby nezbavuje žádného velitele svazku, útvaru, jednotky a náčelníka PVO povinnosti samostatně vyhledávat a ničit prostředky vzdušného napadení v prostoru své bojové činnosti;

— omezit na minimum změny v systému centralizovaného řízení bojové činnosti, zvláště při narůstání bojové pohotovosti a odražení první útočné vzdušné operace nepřítele. Máme na zřeteli, že každá změna systému velení vede ke ztrátě sladěnosti bojových směn jednotlivých míst velení, ke ztrátě sladěnosti mezi nadřízeným a podřízeným místem velení i ke ztrátě sladěnosti součinnostních vazeb. To ve svých důsledcích vede ke snížení efektivity velení a tím i ke snížení bojových možností a efektivity daného systému PVO;

— v jednotlivých úsecích společného prostoru bojové činnosti (je-li to výhodné), zvláště na samostatných směrech, určujeme pro skupinu útvarů různého podřízení starší velitele PVO, kteří řídí bojovou činnost těchto útvarů. Starším velitelem PVO může být velitel protiletadlové raketové brigády, stíhacího letectvého pluku, náčelník PVO armády apod. Rozhodující pro to je vybavenost prostředky automatizovaných systémů velení a zabezpečení radiolokačních informací spolu se spolehlivým spojením se všemi řízenými útvary a jednotkami a součinnostními místy velení a navedení.

Takto organizovaný systém PVO vytváří vhodné podmínky k maximálnímu využití bojových možností daných sil a prostředků PVO a dosažení maximální efektivity v boji se vzdušným nepřítelem.

Závěrem chci uvést, že jsem načrtl pouze hlavní zásady a principy vytváření jednotného systému PVO ve společném prostoru bojové činnosti. Způsoby jejich aplikace závisí na konkrétní situaci a množství sil a prostředků, které máme k dispozici. Rozhodujícím však vždy musí být jednotné úsilí všech zúčastněných součinnostních stran s cílem využít daných prostředků co nejefektivněji, společným sladěným úsilím a jejich centralizovaným hromadným použitím zníčit nebo odrazit prostředky vzdušného napadení nepřítele.